

Region Blekinge

2021-06-11

Ert dnr: Ju2021/00971

Vårt ärendenr: 2021/00573

Till Justitiedepartementet

Remissvar SOU 2021:25 struktur för ökad motståndskraft

Regionstyrelsen har vid sitt sammanträde den 9 juni 2021 behandlat svar på remissen – SOU 2021:25 struktur för ökad motståndskraft. Protokollsutdrag skickas när protokollet är justerat.

Regionstyrelsen beslutar

1. Att anta remissvar rörande SOU 2021:25 för ökad motståndskraft

Region Blekinge

På regionstyrelsens vägnar:

Lennarth Förberg
Regionstyrelsens ordförande

Peter Lilja
Regiondirektör

Remissvar SOU 2021:25 struktur för ökad motståndskraft

Sammanfattning och inledning

I dag präglas det globala säkerhetsläget åter av instabilitet och oförutsägbarhet och det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde och i Europa har försämrats. En viktig del av att stärka det civila försvaret är att skapa tydliga lednings- och ansvarsförhållanden för att åstadkomma samordning såväl inom det civila försvaret som mellan det civila och det militära försvaret. De nuvarande samverkansområdena är alltför breda och omfattar så diversifierade verksamheter att det är svårt att hitta en gemensam bas för arbetet. Ingen myndighet har ett utpekat ansvar för att hålla samman planeringen, utan ansvaret delas av myndigheterna. Till det kan läggas svårigheten att åstadkomma en effektiv samordning på den regionala nivån då statliga myndigheter med en regional organisation har olika geografiska indelningar.

Totalförsvaret ska utformas och dimensioneras för att kunna möta ett väpnat angrepp, inklusive krigshandlingar på svenskt territorium.

Remissvaret omfattar ställningstagande kopplat till 3 områden i betänkandet som anses centrala ur Regionperspektiv. Remissen ger förslag på en ny struktur för de statliga myndigheternas arbete med beredskap. Utredningen föreslår vidare förändring av civilområden och upprättande av en högre regional ledning, samt förslag på åtgärder för ökad ledningsförmåga i kommuner och regioner.

Ekonomi kopplat till utökade uppdrag

Utredningens förslag innebär genomgripande utökade uppdrag för Region Blekinge och därmed även utökade kostnader. Förslagen innebär strukturella förändringar och arbete på avancerad strategisk nivå för regionen och understryker därför vikten av att erforderliga statliga medel tilldelas för att motsvara uppdragens omfattning. Detta omfattar samtliga punkter i remissvaret nedan.

Ny struktur för de statliga myndigheternas arbete med beredskap

Förslaget är att de existerande samverkansområdena avvecklas och en ny struktur med statliga myndigheter indelade i beredskapssektorer införs. De tio verksamheter och funktioner som bedöms mest centrala utgör grunden av indelningen i beredskapssektorer, i tillägg till fyra särskilda beredskapsområden. Hälsa, vård och omsorg är en av sektorerna, med Socialstyrelsen som sektorsansvarig myndighet. Beredskapssektorn ska omfatta hälso- och sjukvård, tandvård, smittskydd, läkemedelsförsörjning samt socialtjänst.

Utredningen menar vidare att beredskapssektorerna bör ha en central roll i uppbyggnaden av den nationella försörjningsberedskapen framöver och att stödet från Upphandlingsmyndigheten till bland annat andra myndigheter bör tydliggöras och utvecklas i frågor som rör krisberedskap och totalförsvaret.

Region Blekinge är i grunden positivt till den vidare utvecklingen av struktur för motståndskraft i samhället som utredningen presenterar och anser i stort att utredningens förslag är en bra lösning för ett tydligare arbete och inriktning inom sektorn. Det Region Blekinge anser att betänkandet inte belyser är att samhällsviktiga Statligt ägda bolag också måste delta i beredskapssektorerna, att man bör satsa på ett enhetligt system utan särskilda beredskapssektorer och hellre placera in dessa under de övergripande tio sektorerna. Det är även viktigt att Upphandlingsmyndigheten blir beredskapsmyndighet i syfte att vara sammanhållande i dessa frågor då RB anser att dagens krisberedskapssystem bortser från upphandlad verksamhet.

Förändring av civilområden och upprättande av en högre regional ledning

Detta ska genomföras genom att inrätta sex civilområden. Södra civilområdet innefattar Blekinge län, Kronobergs län, Skåne län. En ledning inrättas för vart och ett av civilområdena. Ledningen för ett civilområde ska benämnas civilområdeschef. En länsstyrelse i varje civilområde ska vara civilområdeschef.

Utredningen bedömer att nuvarande indelning av kommuner och regioner i två klasser utifrån militärstrategiskt viktiga geografiska områden i händelse av en säkerhetspolitisk kris eller krig är lämpligare än att inrätta flera riskklasser.

Region Blekinge ser fördelar med ovan föreslagen struktur. Region Blekinge anser dock att Regionerna ska involveras i beslutandet om nyttjandet av förflyttning av personal, patienter och förnödenheter, samt i övrigt besluta om de civila hälso- och sjukvårdsresurserna inom civilområdet. Samtidigt blir det viktigt med centralt beslutsmandat ju allvarigare krisen är.

Åtgärder för ökad Ledningsförmåga i kommuner och regioner

Lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) upphör och ersätts av en ny lag, lagen om kommuners och regioners beredskap. Även förordningen (2006:637) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap ska följaktligen ersättas med en ny förordning, samt att begreppet fredstida krissituationer ska ersätta extraordinär händelse och användas i den nya lagen.

Region Blekinge bedömer att definitionen av fredstida krissituationer innebär fler kriterier än för extraordinära händelser och relaterar inte till *särskilda händelser*. Definitionen kopplar heller inte till RSA, aktivering av Krisledningsnämnd eller finansiering. Begreppet blir svårt att använda sig av.

Utredningen föreslår att kommuner och regioner ska ansvara för att förtroendevalda och anställd personal får den utbildning och övning som behövs för att de ska kunna lösa sina uppgifter vid fredstida krissituationer samt under höjd beredskap. Detta är något Region Blekinge tycker är bra, men det innebär en ambitionshöjning som måste finansieras.

Gällande ledning vid fredstida krissituationer och höjd beredskap ska Regionstyrelsen fullgöra uppgiften som krisledningsnämnd, där ordföranden i krisledningsnämnden bedömer när en fredstida krissituation medför att nämnden ska träda i funktion och beslutar i sådana fall att detta ska ske. Om det finns särskilda skäl får regionfullmäktige, besluta att någon annan nämnd ska vara krisledningsnämnd. Region Blekinge anser att förslaget inte utgör någon skillnad mot idag, där en separat nämnd medför fortsatta trösklar för aktivering, samtidigt som det i utredningen saknas fokus på förvaltningens förmåga att hantera fredstida kriser.

Utredningen föreslår att en region som drabbats av en fredstida krissituation får begära hjälp av andra regioner *om de egna resurserna visat sig otillräckliga*. Region Blekinge anser att ändringen är en onödig avgränsning i och med att man först måste avvakta på att de egna resurserna visat sig otillräckliga, proaktivitet och förutseende beslutsfattande borde premieras inte hindras.

Avslutningsvis föreslås att kopplingen mellan uppgifterna i lag och ersättningen av dessa, bör bli tydligare. Omfattningen av innehållet i överenskommelserna mellan staten och SKR bör förändras som ett resultat av en tydligare formell styrning genom lag, förordning och föreskrift. Region Blekinges åsikt är att uppföljning enbart utifrån lag och förordning omöjliggör att i överenskommelse kunna sänka ambitionsnivån, till följd av att staten inte vill betala full ersättning. Statliga myndigheters skyldighet att ge stöd måste regleras i deras instruktioner och Regionerna måste få ersättning på erforderlig nivå kopplat till de krav som ställs.

Fördjupad beskrivning

Detta är en fördjupad beskrivning av de tre områden Region Blekinge avser kommentera i remissvar till betänkandet SOU 2021:25 struktur för ökad motståndskraft. Varje delkapitel hänvisar genomgående till kapitel i utredningen för att vid behov kunna gå in och läsa detaljer.

En ny struktur för de statliga myndigheternas arbete med beredskap (kap 7)

Samverkansområdena avvecklas (7.1)

Förslag: Samverkansområdena avvecklas. Utredningens bedömning är sammantaget att samverkansområdena inte utgör en ändamålsenlig struktur för de statliga myndigheternas arbete med det civila försvaret och inte heller den fredstida krisberedskapen. Mot den bakgrunden föreslås därför att samverkansområdena avvecklas.

Kommentar: Region Blekinge anser att förslaget och dess alternativa struktur som föreslås i stället är en god lösning.

En ny struktur med beredskapssektorer införs (7.4)

Förslag: En struktur med statliga myndigheter indelade i beredskapssektorer införs. Beredskapssektorerna ska organiseras med utgångspunkt i samhällsviktiga verksamheter och funktioner som är av särskild betydelse att upprätthålla i fredstida krissituationer, höjd beredskap och då ytterst krig.

Förslag: Utredningen har identifierat de samhällsviktiga verksamheter och funktioner som bedöms som mest centrala att upprätthålla i händelse av en fredstida kris, höjd beredskap och då ytterst krig. Dessa samhällsviktiga verksamheter och funktioner utgör grunden för utredningens förslag om indelningen i beredskapssektorer. Utredningen föreslår att tio beredskapssektorer inrättas med varsin sektorsansvarig myndighet.

Kommentar: Region Blekinge anser att utredningens förslag är en god lösning och ett steg i rätt riktning för en bättre samverkan och tydlighet. Region Blekinge instämmer även med att andra myndigheter och organisationer utöver de som formellt ingår i en beredskapssektor kan behöva adjungeras till beredskapssektorerna.

Hälsa, vård och omsorg med Socialstyrelsen som sektorsansvarig myndighet (7.5.6)

Förslag: Beredskapssektorn ska omfatta de viktiga samhällsfunktionerna hälso- och sjukvård, tandvård, smittskydd, läkemedelsförsörjning samt socialtjänst.

Kommentar: Region Blekinge anser att utredningens förslag är en bra lösning för ett tydligare arbete och inriktning inom sektorn.

Transporter med Trafikverket som sektorsansvarig myndighet (7.5.10)

Förslag: Utredningen föreslår att Swedavia inte kan ingå i beredskapssektorn på grund av att de bedrivs i bolagsform. Även Svevia och Infranord nämns.

Kommentar: Region Blekinge anser att behovet av effekt i beredskapssektorn väger tyngre än eventuella formella begränsningar. Det krävs nytänkande. Samhällsviktiga Statligt ägda bolag bör kunna delta i beredskapssektorerna. Offentligt och privat ägda samhällsviktiga verksamheter kommer sannolikt bli fler inte färre, det behöver lösas snarast så att alla samhällsviktiga aktörer kan ta sitt ansvar för det civila försvaret oavsett driftsform.

De tio beredskapssektorerna kompletteras med fyra särskilda beredskapsområden (7.6)

Förslag: Utöver tio beredskapssektorer ska fyra särskilda beredskapsområden bildas: Cybersäkerhet, psykologiskt försvar, skola och förskola, samt migration. Civila myndigheter som ingår i de särskilda beredskapsområdena ska vara beredskapsmyndigheter.

Kommentar: Region Blekinge anser att det kan finnas en risk att de särskilda beredskapsområdena får en lägre prioritet än övriga beredskapsområden och att man därför bör hålla sig till ett enhetligt system med beredskapssektorer. De särskilda beredskapsområdena är så centrala och viktiga i planeringsarbetet att de inte på något sätt får nedprioriteras mot sektorerna. Beredskapsområdena bör förslagsvis hellre ingå i beredskapssektorerna.

Personalförsörjning och försörjningsberedskap (7.8)

Bedömning: Försörjningsberedskapen är komplex och förutsättningarna skiljer sig mellan olika sektorer. Utredningen menar därför att beredskapssektorerna bör ha en central roll i uppbyggnaden av den nationella försörjningsberedskapen. Utredningen utesluter inte heller möjligheten, beroende på vad den aviserade utredningen om försörjningsberedskap föreslår, att det i framtiden inrättas en beredskapssektor för vissa försörjningsfrågor som i dag inte täcks av utredningens förslag.

Kommentar: Region Blekinge anser det är rimligt att överväga en särskild införande av en särskild sektor kopplat till försörjningsberedskap utifrån pågående utredningens förslag.

Kompetensen behöver stärkas vid upphandlingar (7.9)

Förslag: Upphandlingsmyndigheten har och ska fortsätta ha det samlade ansvaret för att utveckla, förvalta och stödja den upphandling som genomförs av bland annat myndigheter. Utredningen föreslår att stödet från Upphandlingsmyndigheten till bland annat andra myndigheter bör tydliggöras och utvecklas i frågor som rör krisberedskap och totalförvar.

Kommentar: Region Blekinge anser att dagens krisberedskapssystem bortser från upphandlad verksamhet. Det är viktigt att Upphandlingsmyndigheten blir beredskapsmyndighet i syfte att vara sammanhållande i dessa frågor. Det krävs nationella inriktningar för hur Sverige i stort ska förhålla sig i upphandling för att värna om Sveriges säkerhet. Säkerhetsskydd är mycket centralt i uppbyggnaden av totalförvar.

Civilområden och en högre regional ledning (kap 10)

Civilområden inrättas med ledning för civilområde (10.1, 10.2, 10.3)

Förslag: Sex civilområden inrättas. Södra civilområdet innefattar Blekinge län, Kronobergs län, Skåne län.

Förslag: En ledning inrättas för vart och ett av civilområdena. Ledningen för ett civilområde ska benämnas civilområdeschef och ska tillsammans med Försvarmaktens regionala chefer (cheferna för militärregionerna) hålla samman beredskapsplaneringen och de åtgärder som vidtas inför och under höjd beredskap på en länsöverskridande nivå. Ledningen ska därmed utgöra en länk mellan myndigheter på central nivå och länsstyrelserna.

Förslag: En länsstyrelse i varje civilområde ska vara civilområdeschef. Detta ska framgå av förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion. I de aktuella länsstyrelserna ska det finnas ett beredskapskansli som ska vara en egen organisatorisk enhet. Kansliet ska ledas av en kanslichef och vara direkt underställt landshövdingen.

Kommentar: Region Blekinge ser fördelar med föreslagen struktur ovan. Detta ger möjlighet till större tydlighet, enhetlighet och samordnat krishanteringssystem. Region Blekinge anser dock att krishanteringssystemet måste kompletteras med en handlingsprincip för att förtydliga att det är aktörerna i systemet som innehar förmågan att hantera fredstida kriser och höjd beredskap. Region Blekinge ser också behov av tydligare beskrivning av hur det i praktiken ska fungera med en civilområdeschef i varje civilområde.

Region Blekinges farhåga är att civilområdeschef för Södra civilområdet placeras i Skåne län och att Länsstyrelsen i Blekinge kommer behöva be om resurser från Länsstyrelsen i Skåne. Det kan bli problematiskt att inte utgå från regional kontakt och beslutsvägar samtidigt som Blekinge besitter flera större militära anläggningar i länet. Vi anser att civilområdeschef och tillhörande kansli organisatorisk ska befinna sig över de tre länsstyrelserna i civilområdet och att samtliga Länsstyrelser i ett civilområde har en representant i beredskapskansliet. Detta gör att Regionen kan vända sig till Länsstyrelsen i Blekinge som i sin tur har kontakt med civilområdeschef vid resursfördelning. Region Blekinge förespråkar avslutningsvis att civilområdeschefen ska vara placerad i Blekinge, med argumentet att ett litet län med stor andel militära anläggningar har goda förutsättningar att säkerställa ledning inom ramen för civilt försvar och därmed verka för detta inom civilförvarsområde syd.

Regionen reflekterar även över strukturindelningen av civilområdet som delvis avviker från dagens indelning av sjukvårdsregionerna. Utgångspunkten att följa sjukvårdsregionerna som bas i struktureringen av civilområden är i grunden bra. Men om avvikelser ska ske från detta så förespråkar Region Blekinge att inkludera Region Kalmar i ett gemensamt civilförsvarsområde för södra Sverige med Blekinge, Kronoberg, Kalmar och Skåne och där civilförsvarsledningen utgår från Blekinge.

Uppgifter inom hälso- och sjukvård (10.4.8)

Förslag: Under höjd beredskap får civilområdeschefen efter hörande av Socialstyrelsen besluta om utnyttjande av vårdplatser, förflyttning av personal, patienter och förnödenheter samt i övrigt besluta om de civila hälso- och sjukvårdsresurserna inom civilområdet.

Kommentar: Enligt förslaget behöver civilområdeschefen ej höra med regionerna. Regioner är väldigt komplexa verksamheter och besluten kräver sakkunskap. Det faktum att vården blir mer specialiserad driver också diversifiering av hur verksamheten kan organiseras. RB anser att konsekvenserna för verksamheten bör utredas vidare i Utredningen om hälso- och sjukvårdens beredskap.

Primärt bör regionerna själva komma överens om hur sjukvårdsresurser fördelas på mest effektivt sätt. RB medger att det kan finns enstaka fall då det är motiverat att en aktör på högre regional nivå beslutar om resurser. Det blir viktigare med centralt beslutsmandat ju allvarligare krisen är. RB anser att Regionerna ska involveras i beslutandet om nyttjandet av förflyttning av personal, patienter och förnödenheter, samt i övrigt besluta om de civila hälso- och sjukvårdsresurserna inom civilområdet.

Det behöver utredas hur Regionerna och Socialstyrelsen kan få att större tillgång till privata vårdgivares resurser vid kris och krig. Det är orimligt att sträcka det offentligas resurser till bristningsgränsen medan privata vårdverksamhet kan fortgå oförändrat.

Ledningsförmåga i kommuner och regioner (kap 14)

Resursfördelning och ledningsförmåga (kap 14.2)

Bedömning: Utredningen bedömer att nuvarande indelning av kommuner och regioner i två klasser utifrån militärstrategiskt viktiga geografiska områden i händelse av en säkerhetspolitisk kris eller krig är lämpligare än att inrätta flera riskklasser.

Kommentar: Region Blekinge ser fördelar i enkelhet och tydlighet och ställer sig bakom utredningens förslag.

En ny lag (kap 14.3.1)

Förslag: Lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) upphör och ersätts av en ny lag, lagen om kommuners och regioners beredskap. Även förordningen (2006:637) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap ska

följaktligen ersättas med en ny förordning. Syftet med förändringen är att förtydliga kommuners och regioners beredskapsuppgifter. De nya författningarna innebär att vissa uppgifter flyttas från överenskommelser till lag och förordning. Utredningen har i sitt arbete övervägt möjligheten att dela upp den nuvarande LEH i två lagar; en som skulle gälla för kommunerna och en som skulle gälla för regionerna. Ett skäl till detta skulle vara att tydligare koppla samman arbetet i regionerna med katastrofmedicinsk beredskap och regionernas övriga beredskapsarbete.

Kommentar: Region Blekinge ställer sig bakom SKR:s bedömning av förslaget där vi särskilt vill lyfta fram att nuvarande ändringsförslag inte motiverar ny lag. Förslagen innebär inte en förtydligad ledningsförmåga för kommuner och regioner. Utredningens förslag är inte tillräckligt underbyggda. Den nya lagen blir inte mer begriplig än tidigare och ambitionsökningar är inte finansierade.

Fredstida krissituation ersätter extraordinär händelse (14.3.3)

Förslag: Utredningen föreslår att fredstida krissituationer ska ersätta extraordinär händelse och användas i den nya lagen. Med fredstida krissituation avses i denna lag situationer som kännetecknas av att de avviker från det normala och är svåra att förutse, drabbar många människor och stora delar av samhället, hotar grundläggande värden, innebär en allvarlig störning eller en överhängande risk för en allvarlig störning av viktiga samhällsfunktioner, inte kan hanteras enskilt av ordinarie organisation och kräver samordnade och skyndsamma åtgärder från flera aktörer.

Kommentar: Region Blekinge bedömer att definitionen av fredstida krissituationer innebär fler kriterier än för extraordinära händelser och relaterar inte till *särskilda händelser*. Definitionen kopplar heller inte till RSA, aktivering av krisledningsnämnd eller finansiering. Begreppet blir svårt att använda sig av.

Förberedelser inför fredstida krissituationer och höjd beredskap (14.4)

Risk- och sårbarhetsanalyser (14.4.1)

Förslag: Av den föreslagna lagen ska framgå att kommuner och regioner ska analysera om det inom deras ansvarsområde finns sådan sårbarhet eller sådana hot och risker som i fredstid eller under krig allvarligt kan hota eller skada det som ska skyddas i samhället eller försämra förmågan till verksamhet inom området. Av förordningen ska framgå att det i analysen ska ingå att identifiera samhällsviktig verksamhet i den egna verksamheten.

Kommentar: Region Blekinge ställer sig bakom SKR:s bedömning. Utredningen har eftersträvat likformighet för alla aktörer och det har därav blivit en övergripande otydlighet för respektive aktör. Exempelvis ”inom deras ansvarsområde”, kan tolkas som både egen verksamhet och det geografiska området. Det är även oklart vad som avses med att analysera ”hot och risker”. Hot som finns inom den egna verksamheten? Eller vad som menas med ”försämra förmåga till verksamhet inom området”? Utredningen vill exkludera upphandlad verksamhet och valfrihetssystem ur RSA på grund av att det är svårt att få tillgång till information. Det är dock viktigt att upphandlad verksamhet inkluderas i RSA-arbetet.

Förberedelser för höjd beredskap (14.4.3)

Förslag: Kommuner och regioner ska i sin verksamhet beakta totalförsvarets krav. Kommuner och regioner ska vidta de förberedelser som behövs för verksamheten under höjd beredskap. Förberedelserna ska genomföras i samverkan med berörda statliga myndigheter, kommuner och regioner.

Kommentar: Region Blekinge ställer sig bakom kravet men förväntar att erforderliga ekonomiska medel erhålls.

Utbildning och övning (14.4.4)

Förslag: Kommuner och regioner ska ansvara för att förtroendevalda och anställd personal får den utbildning och övning som behövs för att de ska kunna lösa sina uppgifter vid fredstida krissituationer samt under höjd beredskap.

I LEH anges att kommuner och regioner ska ansvara för att förtroendevalda och anställd personal får den utbildning och övning som behövs för att de ska kunna lösa sina uppgifter vid extraordinära händelser i fredstid (2 kap. 8 § LEH). Någon motsvarande bestämmelse som gäller utbildning och övning för civilt försvar finns inte i dag. Om personalen inte är utbildad och övad är det svårt att fullgöra sina uppgifter inom totalförsvaret (7 § lagen om totalförsvaret och höjd beredskap).

Kommentar: Att regioner ska ansvara för att förtroendevalda och anställd personal får den utbildning och övning som behövs för att de ska kunna lösa sina uppgifter vid fredstida krissituationer samt under höjd beredskap är i grunden bra, men innebär ambitionshöjning som måste finansieras.

Om alla anställda inom regionen ska få utbildning och övning för att lösa sina uppgifter under höjd beredskap så innebär det stora kostnadsökningar som i dagsläget inte är finansierade. Om denna ambitionshöjning blir verklighet förutsätter Region Blekinge att både utbildningar och ersättning för kostnaden tillskapas.

Ledning vid fredstida krissituationer samt under höjd beredskap (14.5)

Krisledningsnämnd (14.5.1.)

Förslag: I regioner ska det finnas en krisledningsnämnd med uppgifter under fredstida krissituationer. Regionstyrelsen, ska fullgöra uppgiften som krisledningsnämnd. Om det finns särskilda skäl får regionfullmäktige, besluta att någon annan nämnd ska vara krisledningsnämnd.

Kommentar: Förslaget om att Regionstyrelsen ska utgöra krisledningsnämnd utgör ingen skillnad mot idag. De administrativa kraven som separat nämnd innebär medför fortsatta trösklar för aktivering. Det är bättre att reglera att Regionstyrelsen kan ges utökat mandat vid fredstida kriser

Det är fortsatt starkt fokus på krisledningsnämnden och inte förvaltningens förmåga att hantera fredstida kriser. Utredningen analyserar heller inte relationen mellan regionens krisledning, krisledningsnämnd och särskild sjukvårdsledning. Sammantaget bidrar förslaget ej till förtydligad ledningsförmåga.

När ska krisledningsnämnden träda i funktion? (14.5.2.)

Förslag: Ordföranden i krisledningsnämnden bedömer när en fredstida krissituation medför att nämnden ska träda i funktion och beslutar i sådana fall att detta ska ske. Vid bedömningen ska särskilt beaktas behovet av att vidta effektiva åtgärder för att:

- förhindra eller åtgärda allvarliga störningar i viktiga samhällsfunktioner
- skydda människors liv och hälsa, utöver insatser inom statlig eller kommunal räddningstjänst.

Kommentar: Detta innebär ytterligare en definition. Kriterierna exkluderar händelser som påverkar miljö och grundläggande värden. Det borde räcka med att ordföranden bedömer att det vid en fredstida kris finns behov att aktivera nämnden

Bistånd mellan kommuner och regioner (14.7)

Förslag: En region som drabbats av en fredstida krissituation får begära hjälp av andra regioner om de egna resurserna visat sig otillräckliga. Andra regioner får lämna sådan hjälp och har för detta rätt till skäligen ersättning av den drabbade regionen.

Utredningens förslag innebär inte någon förändring i sak jämfört med den nu gällande bestämmelsen (4 kap. 1–2 §§ LEH), förutom att begreppet extraordinära händelser bytts ut till fredstida krissituation samt att en förutsättning för att en kommun eller en region ska kunna begära hjälp är att de egna resurserna visat sig otillräckliga i den aktuella krissituationen.

Kommentar: Region Blekinge anser att ändringen är en onödig avgränsning i och med att man först måste avvakta på att de egna resurserna visat sig otillräckliga, proaktivitet och förutseende beslutsfattande borde premieras inte hindras. Regionen eller kommunen borde själv få avgöra när en resurs ska efterfrågas av annan region eller kommun. Det har aldrig varit ett problem att regioner eller kommunen begär stöd för ofta.

Statlig ersättning till kommuner och regioner (14.8)

Förslag: Kommunerna och regionerna har rätt till ersättning från staten för kostnader för förberedande uppgifter som de utför enligt 2, 3 och 4 kap. i utredningens förslag till ny lag. Uppgifter som rör fredstida krissituationer berättigar till ersättning endast i den mån verksamheten är till nytta för hanteringen av mycket omfattande och svåra fredstida krissituationer som allvarligt kan påverka samhällsviktig verksamhet i kommunen eller regionen, eller uppgifterna inom civilt försvar.

Utredningen menar att styrningen, och då främst kopplingen mellan uppgifterna i lag och ersättningen av dessa, bör bli tydligare. Omfattningen av innehållet i överenskommelserna mellan staten och SKR bör förändras som ett resultat av en tydligare formell styrning genom lag, förordning och föreskrift. Framöver bör överenskommelserna avgränsas till att omfatta tre delar:

1. den totala ersättningsnivån. Fördelningsnycklar ska stå i föreskrift
2. förtydliganden av gällande bestämmelser i lag och förordning utan att det tillförs nya ”ska”-krav utöver de som framgår av gällande författning.
3. statliga myndigheters stöd

Kommentar: Detta innebär ytterligare ett händelsebegrepp. Om finansieringen inte kopplar till framtida händelser blir begreppet svårt att använda. Att man föreslår att överenskommelserna ska avgränsas till att omfatta tre delar innebär en minskad flexibilitet i uppgifter och fördelning. Det går inte att skilja totalsumman från fördelningsnyckeln och man anpassar nyckeln utifrån hur stor eller liten totalsumman är.

Uppföljning enbart utifrån lag och förordning omöjliggör att i överenskommelse kunna sänka ambitionsnivån, till följd av att staten inte vill betala full ersättning. Statliga myndigheters skyldighet att ge stöd måste regleras i deras instruktioner och Regionerna måste få ersättning på erforderlig nivå kopplat till de krav som ställs.